

Βρυξέλλες, 30 Απριλίου 2024
(OR. en)

9094/24

Διοργανικός φάκελος:
2008/0140(CNS)

ANTIDISCRIM 65
FREMP 204
GENDER 75
JAI 666
MI 428
SOC 299

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Προεδρία

Αποδέκτης: Συμβούλιο

αριθ. προηγ. εγγρ.: 8616/1/24 REV 1

Θέμα: Πρόταση ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης των προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού
– Συζήτηση προσανατολισμού

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες καθοδηγητικό σημείωμα που συνέταξε η Προεδρία, ενόψει της συζήτησης προσανατολισμού για το ανωτέρω θέμα κατά το Συμβούλιο EPSCO στις 7 Μαΐου 2024.

Οδηγία για την ίση μεταχείριση (άρθρο 19)

Συζήτηση προσανατολισμού

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Οι αξίες αυτές είναι κοινές στα κράτη μέλη εντός κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών (άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση). Στο πλαίσιο αυτό, ένας από τους στόχους της Ένωσης είναι η καταπολέμηση των διακρίσεων. Το άρθρο 19 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξουσιοδοτεί την ΕΕ να αναλάβει δράση για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού¹.

Το ισχύον νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση των διακρίσεων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι κατακερματισμένο. Προστατεύει μεν από τις διακρίσεις στον τομέα της απασχόλησης για όλους τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 19 της ΣΛΕΕ, δηλαδή για το φύλο, τη φυλετική ή εθνική καταγωγή, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, την αναπηρία, την ηλικία ή τον γενετήσιο προσανατολισμό². Ωστόσο, πέρα από τον τομέα της απασχόλησης, απαγορεύονται μόνο οι διακρίσεις λόγω φύλου και εθνικής ή φυλετικής καταγωγής· δεν υπάρχει προστασία σε επίπεδο ΕΕ κατά των διακρίσεων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας και γενετήσιου προσανατολισμού έξω από τον τομέα της απασχόλησης³. Τα ενισχυμένα ελάχιστα πρότυπα για τους φορείς ισότητας θα συμβάλουν σύντομα στην καλύτερη επιβολή του ισχύοντος νομικού πλαισίου⁴.

¹ Επιπλέον, τα άρθρα 153 και 157 της ΣΛΕΕ επιβάλλουν τη δράση της Ένωσης στον τομέα της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας και τη μεταχείριση στην εργασία και ιδίως όσον αφορά την ισότητα αμοιβής για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας.

² Βλ. ιδίως τις οδηγίες του Συμβουλίου 79/7/ΕΟΚ, 2000/43/ΕΚ, 2000/78/ΕΚ, 2006/54/ΕΚ, την οδηγία (ΕΕ) 2019/1158, την οδηγία (ΕΕ) 2022/2381 και την οδηγία (ΕΕ) 2023/8970.

³ Βλ. ιδίως, την οδηγία 2000/43/ΕΚ και την οδηγία 2004/113/ΕΚ.

⁴ Βλ. τις οδηγίες που πρόκειται να εκδοθούν με βάση τις προτάσεις COM/2022/688 final και COM/2022/689 final.

Στο πιο πρόσφατο Ειδικό Ευρωβαρόμετρο για τις διακρίσεις, οι ερωτηθέντες ανέφεραν εκτεταμένες διακρίσεις στη χώρα τους λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων (42 %), αναπηρίας (49 %), ηλικίας (45 %) ή γενετήσιου προσανατολισμού (54 %)⁵. Περίπου ένας στους πέντε (21 %) ερωτηθέντες αναφέρει ότι ένιωσε προσωπικά ότι υπέστη διακρίσεις ή παρενόχληση κατά τους τελευταίους 12 μήνες.

Παραδείγματα αποτελούν οι διακρίσεις εις βάρος ατόμων ηλικίας 15-24 ετών σε καφετέριες, εστιατόρια, μπαρ ή νυχτερινά κέντρα (25 % των ερωτηθέντων) και κατά τη φοίτηση ή την υποβολή αίτησης σε σχολείο ή πανεπιστήμιο (21 %). Οι συνταξιούχοι από τη μεριά τους αναφέρουν διακρίσεις σε καταστήματα ή τράπεζες (18 %) και όταν χρησιμοποιούν ή χρειάζονται υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης (17 %). Αυτό επιβεβαιώνει τα στοιχεία της έκθεσης του 2018 για τα θεμελιώδη δικαιώματα, τα οποία παραθέτουν τις ιδιαίτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένοι όσον αφορά την ισότητα μεταχείρισης⁶.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2019 που εξέδωσε ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA), οι διακρίσεις εις βάρος των ΛΟΑΤ, μεταξύ άλλων και έξω από τον τομέα της απασχόλησης, αυξήθηκαν μεταξύ 2012 και 2019 (από 37 % σε 43 %)⁷.

Περίπου το 25 % των μουσουλμάνων που απάντησαν στην έρευνα EU-MIDIS II του FRA δηλώνουν ότι υπέστησαν διακρίσεις κατά τους προηγούμενους 12 μήνες λόγω της εθνοτικής καταγωγής ή του μεταναστευτικού υπόβαθρου τους, όπου περιλαμβάνονται και η θρησκεία ή οι θρησκευτικές πεποιθήσεις τους⁸. Περίπου το 21 % των Εβραίων που απάντησαν σε έρευνα του FRA το 2017 σχετικά με τις διακρίσεις και τα εγκλήματα μίσους κατά των Εβραίων⁹ δηλώνουν ότι υπέστησαν διακρίσεις λόγω της θρησκείας ή των πεποιθήσεών τους σε έναν ή περισσότερους τομείς της καθημερινής τους ζωής κατά τους 12 μήνες που προηγήθηκαν της έρευνας. Περίπου το 43 % των ατόμων με αναπηρία αναφέρουν ότι αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη χρήση καθημερινών υπηρεσιών, όπως η αγορά τροφίμων, οι τραπεζικές υπηρεσίες, οι ταχυδρομικές υπηρεσίες, η πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη και οι δημόσιες μεταφορές¹⁰.

⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 535: Διακρίσεις στην ΕΕ το 2023 (Δεκέμβριος 2023).

⁶ FRA (2018), [Shifting perceptions: Towards a rights-based approach to ageing](#) (Μεταβαλλόμενες αντιλήψεις: προς μια προσέγγιση της γήρανσης με βάση τα δικαιώματα), Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Εκδόσεων.

⁷ [Equality in the EU 20 years on from the initial implementation of the equality directives](#) (Η ισότητα στην ΕΕ είκοσι χρόνια μετά την έναρξη εφαρμογής των οδηγιών για την ισότητα), FRA, Απρίλιος 2021· FRA (2020), [EU-LGBTI Survey II – A long way to go for LGBTI equality](#) (Έρευνα II ΕΕ-ΛΟΑΤΙ – Ο μακρύς δρόμος προς την ισότητα των ΛΟΑΤΙ), Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Εκδόσεων, σ. 10.

⁸ FRA (2017), [Δεύτερη έρευνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις μειονότητες και τις διακρίσεις: Μουσουλμάνοι — Επιλεγμένα πορίσματα](#), Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Εκδόσεων, σ. 25.

⁹ FRA (2018), [Experiences and perceptions of antisemitism – Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU](#) (Εμπειρίες και αντιλήψεις αντισημιτισμού – Δεύτερη έρευνα σχετικά με τις διακρίσεις και τα εγκλήματα μίσους κατά των Εβραίων στην ΕΕ), Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Εκδόσεων, σ. 60.

¹⁰ FRA (2017), [From institutions to community living – Part III: Outcomes for persons with disabilities](#), (Από τα ιδρύματα στη διαβίωση εντός κοινότητας – Μέρος III: Αποτελέσματα για τα άτομα με αναπηρίες), Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων.

Οι διακρίσεις έχουν επιδεινωθεί εξαιτίας των πρόσφατων διεθνών γεγονότων. Ο FRA ανέφερε ήδη το 2022 «εκθετική αύξηση» του αντισημιτικού περιεχομένου στο διαδίκτυο¹¹. Οι μουσουλμάνοι βιώνουν επίσης αύξηση των διακρίσεων, του εκφοβισμού και της παρενόχλησης¹².

Οι διακρίσεις έχουν κόστος για την κοινωνία. Σύμφωνα με μελέτη της Υπηρεσίας Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (EPRS) του 2023, η ολοκλήρωση του νομικού πλαισίου σε επίπεδο ΕΕ θα αποφέρει κατ'εκτίμηση καθαρό όφελος ύψους 55 εκατ. EUR ετησίως από πλευράς ΑΕΠ, εάν η δράση της ΕΕ οδηγήσει σε κατά 5 % βελτίωση των εκπαιδευτικών επιδόσεων και της κατάστασης της υγείας των ατόμων που υφίστανται διακρίσεις¹³. Ομοίως, μελέτη της EPRS του 2018 σχετικά με το κόστος της μη Ευρώπης¹⁴ εκτιμά το κόστος των διακρίσεων και της μη ένταξης των ατόμων με αναπηρία όσον αφορά i) τα διαφυγόντα εισοδήματα εξαιτίας του αποκλεισμού από την αγορά εργασίας, στην τάξη των 468-763 εκατ. EUR· ii) το επιπρόσθετο κόστος πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες, στην τάξη των 15-41 δισ. EUR ετησίως· iii) το υψηλότερο κόστος διαβίωσης μεταξύ 15 και 41 δισ. EUR· και iv) τα διαφυγόντα εισοδήματα λόγω χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου, μεταξύ 61-98 εκατ. EUR. Αφετέρου, τα αριθμητικά στοιχεία δείχνουν ότι, όταν εφαρμόζονται, τα μέτρα εύλογης προσαρμογής τείνουν να αποδίδουν καρπούς, τόσο όσον αφορά την παραγωγικότητα των εργαζομένων όσο και τα οικονομικά οφέλη για τις επιχειρήσεις. Παρόμοια είδη κόστους υπολογίσθηκαν στην εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει την πρόταση οδηγίας του 2008 για την ίση μεταχείριση όσον αφορά τις διακρίσεις λόγω γενετήσιου προσανατολισμού¹⁵.

¹¹ [Antisemitism in 2022 - Overview of Antisemitic incidents recorded in the EU | European Union Agency for Fundamental Rights \(europa.eu\)](#) [Αντισημιτισμός το 2022 – Επισκόπηση των αντισημιτικών περιστατικών που καταγράφηκαν στην ΕΕ | Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (europa.eu)]

¹² Ανακοίνωση της Επιτροπής «Το μίσος δεν έχει θέση εδώ», Δεκέμβριος 2023.

¹³ [Αύξηση της ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας σε μια εποχή παγκόσμιων προκλήσεων: Χαρτογράφηση του κόστους της μη Ευρώπης \(2022-2032\)](#)

¹⁴ [Cost of Non-Europe Report \(2018\)](#) (Εκθεση του 2018 σχετικά με το κόστος της μη Ευρώπης).

¹⁵ Έγγρ. 11531/08 ADD 1, σ. 34.

Η αντιμετώπιση και η πρόληψη των διακρίσεων αποτελούν επίσης επένδυση στη συνοχή, την ανταγωνιστικότητα και την ανθεκτικότητα της Ευρώπης σε έναν διασυνδεδεμένο και ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο. Εξασφαλίζουν μια πιο ισότιμη κοινωνία, αυξάνοντας τη συμμετοχή στον οικονομικό και κοινωνικό βίο και μειώνοντας τον κοινωνικό αποκλεισμό. Στην πρόσφατη έκθεση του Enrico Letta με τίτλο «Much more than a market» (Πολύ περισσότερο από μια απλή αγορά)¹⁶, καταγράφεται η παρατήρηση ότι «Οι επίμονες διακρίσεις που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες ομάδες, είτε λόγω φύλου, αναπηρίας, εθνοτικής καταγωγής είτε άλλων παραγόντων, εμποδίζουν την πλήρη συμμετοχή τους στην ενιαία αγορά μας και υπονομεύουν την επαγγελία των ευκαιριών για όλους. Απαιτούνται στοχευμένες δράσεις, ανανεωμένη χρηματοδότηση και σχολαστική παρακολούθηση για την άρση των συστημικών φραγμών». Στο ίδιο πνεύμα, το σχέδιο δράσης της Επιτροπής για τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων που παρουσιάστηκε στις 20 Μαρτίου 2024 αναφέρει ότι είναι σημαντικό να υποστηριχθεί η ενεργοποίηση των υποεκπροσωπούμενων ατόμων και να καταπολεμηθούν οι διακρίσεις στην εκπαίδευση από μικρή ηλικία προς αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων που είναι δυνατόν να θέσουν εμπόδια στην ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης¹⁷.

Η προτεινόμενη οδηγία για την ίση μεταχείριση

Στις 2 Ιουλίου 2008 η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου με την οποία επιδιώκεται να επεκταθεί σε τομείς πέραν της απασχόλησης η προστασία από τις διακρίσεις λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Η προτεινόμενη οριζόντια οδηγία περί ίσης μεταχείρισης, που συμπληρώνει τη σχετική ισχύουσα ενωσιακή νομοθεσία, απαγορεύει τις διακρίσεις για τους προαναφερόμενους λόγους στους εξής τομείς: κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, εκπαίδευση, και πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο γνωμοδότησε στις 2 Απριλίου 2009¹⁸ σύμφωνα με τη διαδικασία διαβούλευσης. Μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας, την 1η Δεκεμβρίου 2009, η πρόταση εμπίπτει πλέον στο άρθρο 19 ΣΛΕΕ και συνεπώς απαιτείται η επίτευξη ομοφωνίας στο Συμβούλιο, μετά την *έγκριση* του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Το Συμβούλιο δεν έχει κατορθώσει ακόμη να καταλήξει στην απαιτούμενη ομοφωνία σχετικά με την πρόταση, η οποία υποβλήθηκε πριν από 16 χρόνια. Κατά την τελευταία συζήτηση προσανατολισμού που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2023 υπό τη σουηδική Προεδρία, οι υπουργοί διερεύνησαν τρόπους αντιμετώπισης των προβληματισμών που απομένουν σχετικά με την ασφάλεια δικαίου, την επικουρικότητα και το κόστος εφαρμογής.

¹⁶ [Έκθεση Enrico Letta - Much more than a market \(Πολύ περισσότερο από μια απλή αγορά\) \(Απρίλιος 2024\).](#)

¹⁷ [Αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων στην ΕΕ - Ευρωπαϊκή Επιτροπή \(europa.eu\)](#)

¹⁸ Βλ. έγγραφο Α6-0149/2009. Η κα Alice Kuhnke (ΣΔ/Πράσινοι/Ευρωπαϊκή Ελεύθερη Συμμαχία) ορίστηκε εισηγήτρια από το σημερινό Κοινοβούλιο.

Η βελγική Προεδρία ανέλαβε ουσιαστικές περαιτέρω εργασίες για την αντιμετώπιση των εκκρεμών προβληματισμών. Το κείμενο που προέκυψε περιέχεται στο έγγραφο 8616/1/24 REV 1.

Παρά τις προσπάθειες αυτές, δεν έχει ακόμη επιτευχθεί η απαιτούμενη ομοφωνία υποστήριξης του συμβιβαστικού κειμένου.

Βάσει των ανωτέρω καλούνται οι υπουργοί να εξετάσουν το ακόλουθο ερώτημα:

Δεδομένου ότι τα τρία κύρια εκκρεμή ζητήματα που έθιζαν οι αντιπροσωπίες και τα οποία αφορούν την ασφάλεια δικαίου, την επικουρικότητα και το κόστος εφαρμογής, αντιμετωπίστηκαν στο τρέχον συμβιβαστικό κείμενο, ποια περαιτέρω δράση είναι ενδεχομένως αναγκαία ώστε να μπορέσει το Συμβούλιο να καταλήξει σε γενική προσέγγιση σχετικά με την οδηγία κατά τη διάρκεια της βελγικής Προεδρίας, λαμβάνοντας επίσης υπόψη την αύξηση των διακρίσεων για τους λόγους και στους τομείς που καλύπτει η προτεινόμενη οδηγία;
